

## **NUORTEN ALKOHOLIJUOMIEN HANKINTA**

Nuorten alkoholin käyttö lisääntyi voimakkaasti 1970-luvun alussa, kääntyi laskuun vuosikymmenen puolivälissä ja tasaantui tullessa 1980-luvulle. Vuoden 1985 jälkeen alkoholin kokonaiskulutus kääntyi selvään kasvuun, ja samanaikaisesti myös nuorten alkoholin käyttö alkoi lisääntyä. Merkittävää on, että alkoholin käyttö ei vain tihentynyt, vaan myös humalajuominen yleistyi nuorten keskuudessa; vuonna 1989 vähintään kerran kuukaudessa tosi humalaan itsensä juoneiden osuus 14—18-vuotiaista oli noin kaksi kertaa suurempi kuin 1980-luvun alussa (Ahlström & al. 1989).

Vuonna 1989 nuorten terveystapatutkimuksessa haluttiin myös selvittää, millä tavoin nuoret hankkivat alkoholijuomansa. Kerättyjen tietojen avulla voidaan päätellä, miten alkoholikontrolli — lähinnä ikäraajat — toimii nuorten keskuudessa. Nuorten alkoholijuomien hankintaa koskevia tietoja voidaan myös käyttää suunniteltaessa alkoholipoliittisia toimenpiteitä ja valistuskampanjoita.

### **NYKYISET SÄÄDÖKSET JA NIIDEN TAUSTAA**

Lähes kaikissa maissa on säännöksiä alkoholijuomien ostoon oikeuttavista ikärajoista (ks. esim. Sparrow & al. 1989). Ikärajoilla on tärkeä symboliarvo, joka välittää nuorille ja heidän vanhemmilleen tiedon siitä, mitä pidetään hyväksyttynä ikänä aloittaa eri alkoholijuomiin tutustuminen. Tutkimusten mukaan

mitä helpommin alkoholia on saatavilla, sitä useammin ja enemmän sitä juodaan (Österberg 1991).

Suomessa 18-vuotias voi ostaa olutta ja viiniä ja 20-vuotias väkeviä alkoholijuomia. Ravintolassa kaikkien alkoholijuomien anniskelu on sallittu 18 vuotta täyttäneille. Nykyiset ikäraajat vastaavat aikuisväestön näkemyksiä siitä, minkä ikäisenä alkoholijuomiin tutustuminen pitäisi aloittaa (Mäkelä 1984).

Verrattaessa Pohjoismaita keskenään ei Suomen lainsäädäntö ikärajojen osalta ole erityisen tiukka. Ruotsissa täytyy olla 20-vuotias voidakseen ostaa alkoholiliikkeestä alkoholijuomia, mukaan lukien viinit ja oluet; ravintoloissa tarjoillaan kaikkia alkoholijuomia Suomen tavoin 18-vuotiaille. Norjassa muut ikäraajat ovat samat kuin Suomessa, mutta ravintoloissa väkeviä alkoholijuomia tarjoillaan vasta 20 vuotta täyttäneille. Tanskan ikäraja ravintoloissa on 18 vuotta; vähittäismyynnissä lain säätämää ikärajaa ei ole lainkaan. Englannissa vähittäismyynnin alaikäraja on 18 vuotta. Myös Ranskassa 18 ikävuotta on edellytys väkevien juomien ostamiselle. Yhdysvalloissa taas kaikki osavaltiot nostivat liittovaltion painostuksesta ostoikärajan 21 vuoteen 1980-luvun loppupuolella.

Alkoholijuomien välittäminen palkkiota vastaan on ollut Suomessa kiellettyä kielto-lain kumoamisesta lähtien. Kun eduskunta muutti alkoholilakia vuonna 1981, kiellettiin myös ilman palkkiota tapahtuva alaikäiselle välittäminen. Esimerkiksi vanhemmat, jotka ostavat alkoholijuomia lapsilleen tai näiden

kavereille, rikkovat lakia. Alkoholien tarjoaminen lapsille ja nuorille ei kuitenkaan ole laitonta.

Alkoholijuomien välittämisen kriminalisoinnilla on haluttu vähentää nuorten humaltumisesta aiheutuvia vaaroja. Tappelut, tapaturmat ym. mahdolliset rajun humalan seuraukset ovat yleisiä juuri 15—19-vuotiailla alkoholien käyttäjillä (ks. Simpura 1985).

### AINEISTO

Nuorten terveystapatutkimus on vuonna 1977 aloitettu tutkimusohjelma, jossa nuorten tupakointia, alkoholien käyttöä, ravitsemusta ja useita muita terveystapoja on seurattu joka toinen vuosi tehdyin postikyselyin (ks. Rimpelä & al. 1987). Vuoden 1989 aineisto kerättiin aikaisempien vuosien tapaan postikyselyinä helmi—huhtikuussa. Otos edusti kokonaan 12-, 14-, 16- ja 18-vuotiaita nuoria. Vuonna 1989 vastanneiden lukumäärät ja

vastausprosentit on esitetty taulukossa 1. Koko aineiston osalta vastausprosentti oli 80. Nuoremmista ikäryhmissä vastausprosentit olivat korkeampia kuin vanhemmissa mm. siksi, että sen ikäiset liikkuvat vähemmän ja ovat helpommin tavoitettavissa. Kaiken kaikkiaan vastausprosentit ovat huomattavasti korkeampia kuin vastaavissa muissa kyselytutkimuksissa.

Taulukko 1. Vastanneiden lukumäärät ja vastausprosentit ikäryhmittäin vuonna 1989

ikä	vastanneita	vastaus-%
12	767	82
14	819	85
16	772	79
18	767	75
yhteensä	3 125	80

Taulukko 2. Viimeksi juodun alkoholijuoman saantitapa alkoholia käyttäneillä nuorilla iän ja sukupuolen mukaan vuonna 1989, %

saantitapa	12-vuotiaat		14-vuotiaat		16-vuotiaat		18-vuotiaat	
	tytöt (48)	pojat (61)	tytöt (242)	pojat (200)	tytöt (337)	pojat (308)	tytöt (303)	pojat (327)
Hankki itse	17	7	22	32	31	45	24	42
Vanhemmat tarjosivat	48	64	22	24	14	11	6	6
Kaveri tai tuttava tarjosi	29	26	50	37	44	31	9	7
Joku muu tarjosi	2	3	5	6	3	6	0	—
Joi ravintolassa	4	—	1	1	5	6	60	40
Joi baarissa tai kahvilassa	—	—	—	0	2	1	1	5
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100

Vuoden 1989 kyselyssä oli mukana kaksi alkoholijuomien hankintaa koskevaa kysymystä. Nuorelta kysyttiin ensin, mistä hän sai alkoholijuomansa viimeksi juodessaan. Tämän jälkeen kysyttiin niiltä, jotka olivat hankineet alkoholijuomansa itse, millä tavalla he olivat juomansa saaneet.

### **HANKINTATAVAT IÄN JA SUKUPUOLEN MUKAAN**

Alkoholijuomien hankintatavat riippuivat voimakkaasti iästä (taulukko 2). Vanhimmissa ikäryhmässä jo puolet alkoholia käyttäneistä oli viimeksi juonut juomansa ravintolassa. Tytöt olivat poikia useammin juoneet ravintolassa. Pojista lähes puolet ja tytöistä yksi neljäsosa oli hankkinut alkoholijuomansa itse jollain muulla tavoin.

16-vuotiaista alkoholia käyttäneistä nuorista noin joka kolmas oli hankkinut juomansa itse. Pojat olivat hankkineet alkoholijuomansa itse useammin kuin tytöt. Kolmasosalle — tytöistä hieman useammalle kuin pojista — alkoholin oli tarjonnut kaveri tai tuttava.

16-vuotiaista alkoholia käyttäneistä nuorista 5—6 prosenttia ilmoitti juoneensa alkoholia ravintolassa viimeksi alkoholia käyttäessään.

14-vuotiaista alkoholia käyttäneistä tytöistä puolelle kaveri tai tuttava oli tarjonnut alkoholijuoman, pojista joka kolmannelle. Vanhemmat olivat tässä ikäryhmässä tarjonneet alkoholijuomia joka neljännelle nuorelle heidän viimeksi juodessaan.

Runsas puolet 12-vuotiaista alkoholia käyttäneistä nuorista oli saanut alkoholijuomansa vanhempiensa tarjoamana, noin neljäsosalle sen oli tarjonnut kaveri tai tuttava. Tässä on korostettava, että taulukon 2 luvut on laskettu alkoholin käyttäjistä ja että esimerkiksi 12-vuotiaiden keskuudessa alkoholin käyttäjiä oli koko ikäluokasta vain 13 prosenttia.

Alkoholin hankkimisessa vanhempien tarjoamisella oli sitä suurempi merkitys, mitä nuoremmista vastaajista oli kyse: kahdessa vanhimmissa ikäryhmässä vanhemmat tarjosivat alle kymmenesosalle alkoholia käyttäneistä, nuorimmissa taas runsaalle puolelle. Tyttöjen ja poikien välillä ei vanhempien tarjoamisessa ole eroa.

Kaveri tai tuttava tarjosi viime kerran juota-

*Taulukko 3. Itse hankitun alkoholijuoman saantitapa alkoholia käyttäneillä nuorilla iän ja sukupuolen mukaan vuonna 1989, %*

saantitapa	14-vuotiaat		16-vuotiaat		18-vuotiaat	
	tytöt (53)	pojat (64)	tytöt (104)	pojat (180)	tytöt (92)	pojat (138)
Osti itse Alkosta	0	—	1	2	39	41
Joku muu osti Alkosta	30	24	49	35	8	7
Osti itse kaupasta	1	4	4	10	13	18
Joku muu osti kaupasta	13	16	16	20	0	0
Kotoa	15	13	4	5	2	2
Muualta	4	10	3	3	6	4

vat lähes puolelle 14-vuotiaista, kolmasosalle 16-vuotiaista, neljäsosalle 12-vuotiaista, mutta vain vajaalle kymmenesosalle 18-vuotiaista. Tytöille kaveri tai tuttava tarjosi alkoholia useammin kuin pojille.

Kahvilassa tai baarissa oli alkoholia viimeksi juonut vain muutama prosentti.

Alkoholia käyttäneistä ja alkoholinsa itse hankkineista 18-vuotiaista nuorista 40 prosenttia oli ostanut juotavansa Alkosta (taulukko 3). Sen sijaan vain yksi prosentti 16-vuotiaista oli itse ostanut juomansa Alkosta. Kolmasosalle niistä 14- ja 16-vuotiaista nuorista, jotka vastasivat itse hankkineensa alkoholijuomansa, oli joku muu henkilö hankkinut juomat Alkosta.

Viimeksi alkoholia juoneista ja juomansa itse hankkineista nuorista suhteellisen harva oli hankkinut keskiolutta elintarvikeliikkeistä. Sen sijaan joku muu oli hakenut keskiolutta runsaalle kymmenesosalle 14-vuotiaista ja

lähes viidesosalle 16-vuotiaista. On kuitenkin huomattava, että kyseessä olevat tiedot koskevat kertaa, jolloin viimeksi oli käytetty alkoholia, eivätkä sen vuoksi kerro mitään nuorten keskioluen ostokertojen tiheydestä.

Juomien saaminen kotoa (kyseessä ei siis ole vanhempien tarjoaminen) oli yleisintä nuorimmalla ikäryhmällä: viidesosa tytöistä ja neljäsosa pojista oli saanut juomat vanhemmiltaan (tai ottanut ne luvatta kotoa).

#### **HANKINTATAVAT JUOMATAPOJEN MUKAAN**

Nuorten alkoholijuomien hankintatapojen voisi olettaa olevan yhteydessä nuorten juomatapoihin esimerkiksi siten, että hyvin usein juovat nuoret olisivat aktiivisempia hankkimaan alkoholijuomansa itse, kun taas harvoin juoville tarjottaisiin juotavat useammin kuin

*Taulukko 4. Viimeksi juodun alkoholijuoman saantitapa juomistiheyden mukaan ikäryhmittäin vuonna 1989, %*

saantitapa	14–16-vuotiaat			18-vuotiaat		
	viikoittain juovat (166)	kuukausittain juovat (392)	harvemmin juovat (510)	viikoittain juovat (227)	kuukausittain juovat (307)	harvemmin juovat (172)
Hankki itse	54	40	21	38	29	31
Vanhemmat tarjosivat	8	11	23	4	4	11
Kaveri tai tuttava tarjosi	28	38	47	3	7	17
Joku muu tarjosi	3	5	5	0	0	0
Joi ravintolassa	6	5	3	51	58	38
Joi baarissa tai kahvilassa	1	1	1	4	2	3
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

muille. Tämä näyttää olevan vallitseva tilanne erityisesti 14—16-vuotiaiden kohdalla (taulukko 4). 18-vuotiaat harvoin juovat nuoret erottuvat ikätovereistaan ensinnäkin siinä, että viimeksi juotu alkoholijuoma on muita todennäköisemmin omien vanhempien tarjoama, ja toiseksi siinä, että heistä harvempi kuin muista nuorista on viimeksi juonut ravintolassa.

Juomistiheys oli myös yhteydessä itse hankitun alkoholijuoman saantitapaan: 14—16-vuotiaista viikoittain alkoholia juovat ostivat keskiolutta elintarvikeliikkeestä kolme kertaa todennäköisemmin kuin hyvin harvoin alkoholia juovat. Viimeksi mainitut taas olivat muita yleisemmin saaneet tai ottaneet juomat kotoaan.

Myös humalatiheys oli yhteydessä alkoholijuomien saantitapaan. Vähintään kerran viikossa itsensä todella humalaan juovat nuoret

hankkivat juomansa itse huomattavasti todennäköisemmin kuin ne, jotka todella humaltuvat harvemmin tai eivät koskaan. Vähintään kerran viikossa itsensä todella humalaan juovista 18-vuotiaista nuorista puolet oli viimeksi juodessaan ollut anniskeluravintolassa (taulukko 5).

#### **HANKINTATAVAT JA NUOREN SOSIAALINEN TAUSTA**

**Pääkaupunkiseutu.** Pääkaupunkiseudun nuoret ovat muun maan nuorisoa paremmassa asemassa alkoholijuomien saannin suhteen. Ensinnäkin pääkaupunkiseudulla on suhteessa väkilukuun useampia Alkon myymälöitä ja ravintoloita kuin muualla Suomessa. Toiseksi väenpaljouden vuoksi epäviralli-

*Taulukko 5.* Viimeksi juodun alkoholijuoman saantitapa humalatiheyden mukaan ikäryhmittäin vuonna 1989, %

saantitapa	14—16-vuotiaat			18-vuotiaat		
	vähintään kerran kuukaudessa humaltuvat (239)	harvemmin humaltuvat (470)	ei koskaan humaltuvat (373)	vähintään kerran viikossa humaltuvat (92)	harvemmin humaltuvat (358)	ei koskaan humaltuvat (158)
Hankki itse	57	38	12	38	34	23
Vanhemmat tarjosivat	4	9	34	1	4	16
Kaveri tai tuttava tarjosi	30	44	44	3	8	15
Joku muu tarjosi	3	4	6	0	0	0
Joi ravintolassa	6	4	3	53	52	44
Joi baarissa tai kahvilassa	0	1	1	5	2	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

sen sosiaalisen kontrollin voisi arvella toimivan huonommin kuin paikkakunnilla, joissa sosiaaliset verkostot ovat kiinteämpiä ja väkeä on vähemmän.

Vastoin odotuksia pääkaupunkiseudulla asuvien nuorten ja muualla asuvien nuorten viimeksi juodun alkoholijuoman saantitavoissa ei ole juuri lainkaan eroja. Edes nuorten ravintolajuomisen yleisyyteen ei asuminen pääkaupunkiseudulla näytä vaikuttavan. Sen sijaan pääkaupunkiseudulla asuvalle 18-vuotiaalle nuorelle ovat vanhemmat todennäköisemmin kuin muualla Suomessa asuvan nuoren kohdalla tarjonneet alkoholijuoman hänen viimeksi juodessaan.

**Vanhempien sosiaalinen asema.** Nuorten alkoholijuomien saantitavat eivät juuri riipu vanhempien sosiaalisesta asemasta. Poikkeuksena ovat maanviljelijäväestön nuoret, jotka muita harvemmin hankkivat juomansa itse, joille muita useammin kaverit tarjoavat ja jotka muita useammin ovat viimeksi alko-

holia juodessaan olleet anniskeluravintolassa.

**Nuorten käyttövarat.** Juomien hankkiminen itse yleistyi nuoren käytettävissä olevien varojen myötä, vastaavasti yleistyi ravintolassa juominen, mutta vain 14—16-vuotiaiden keskuudessa. Runsaat käyttövarat myös lisäsivät todennäköisyyttä, että nuori oli ostanut keskiolutta kaupasta (taulukko 6).

**Nuorten työssäkäynti.** Ravintolassa juominen oli yleisintä sekä kesällä että joululomalla työssä olleiden nuorten keskuudessa, seuraavaksi yleisintä vain kesällä työssä olleiden keskuudessa ja harvinaisinta niiden nuorten keskuudessa, jotka eivät olleet olleet lainkaan ansiotyössä.

**Nuorten vapaa-ajan vietto.** Perheen kanssa tavallisesti vapaa-aikaansa viettävistä 14—16-vuotiaista oli puolet vähemmän kuin tovereiden kanssa aikaansa viettävistä jaksin aikaansa viettävistä hankkinut viimekertaiset alkoholijuomansa itse. Samanikäisistä yksin

Taulukko 6. Viimeksi juodun alkoholijuoman saantitapa käyttövarojen mukaan ikäryhmittäin vuonna 1989, %

saantitapa	14—16-vuotiaat			18-vuotiaat		
	alle 40 mk (466)	40—200 mk (547)	yli 200 mk (51)	alle 40 mk (85)	40—200 mk (455)	yli 200 mk (151)
Hankki itse	27	37	47	24	31	41
Vanhemmat tarjosivat	19	15	14	10	7	1
Kaveri tai tuttava tarjosi	44	39	21	13	8	2
Joku muu tarjosi	6	4	4	0	0	1
Joi ravintolassa	3	4	14	48	52	51
Joi baarissa tai kahvilassa	1	1	0	5	2	4
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

aikaansa viettävät olivat muita huomattavasti useammin juoneet viimeksi anniskeluravintolassa. 18-vuotiaiden ryhmästä perheen kanssa aikaansa viettäville olivat vanhemmat tarjonneet useammin kuin muille. Vastaavasti nämä nuoret olivat juoneet ravintolassa harvemmin kuin muut nuoret. Mutta toisaalta perheen parissa aikaansa viettävistä nuorista, jotka olivat viimeksi juodessaan hankkineet juomansa itse, oli pienempi osuus ostanut juomansa Alkosta kuin isomman joukon kanssa tavallisesti vapaa-aikaansa viettävistä nuorista. Isommassa joukossa parhaiten viihtyvät olivat myös muita useammin ostaneet viimekertaiset keskioluensa elintarvikekaupasta.

### YHTEENVETO JA KESKUSTELU

Tässä tutkimuksessa on ensimmäisen kerran tietoja nuorten alkoholijuomien hankintatavoista. Tulokset osoittavat, että alkoholin ostojen ja anniskeluikärajoilla on edelleen tärkeä merkitys:

1. Noin puolet 18-vuotiaista oli viimeksi alkoholia juodessaan juonut ravintolassa, mutta 16-vuotiaista vain neljä prosenttia.

2. Viimeksi itse alkoholinsa hankkineista 18-vuotiaista 40 prosenttia oli hankkinut juomat Alkosta, mutta 16-vuotiaista vain yksi prosentti.

Kun nuoret alaikäisinä käyttävät erityyppisiä keinoja hankkiakseen alkoholijuomia, he välittömästi lailliset ikäraajat saavutettuaan ostavat alkoholijuomansa itse tai juovat ravintolassa.

Vanhempien merkitys alkoholijuomien tarjoajina on suuri erityisesti nuorimmissa ikäryhmissä:

1. Kun 13 prosenttia kaikkein nuorimman ikäryhmän, 12-vuotiaiden, nuorista oli käyttänyt alkoholia, oli heistä puolelle alkoholin tarjonnut viime juomiskertana nuoren omat vanhemmat.

2. Kun 55 prosenttia seuraavan ikäryhmän, 14-vuotiaiden, nuorista oli käyttänyt alkoholia, oli heistä joka neljännelle alkoholin tar-

jonnut viime juomiskertana nuoren omat vanhemmat.

On vaikea kuvitella, että valtaosa niistä vanhemmista, jotka ovat antaneet 12- tai 14-vuotiaalle nuorelle jotain alkoholijuomaa, olisi todella tarjonnut sen. Pikemminkin voisi kuvitella, että kysymyksessä on ollut tilanne, jossa alkoholia on ollut tarjolla ja nuori itse on pyytänyt saada maistaa. Perhejuhlissa tai saunailloissa tuskin alkoholijuomia nuorille varta vasten tarjotaan.

Myös muiden aikuisten ja 18 vuotta täyttäneiden nuorten merkitys on suuri alaikäisten nuorten alkoholijuomien saannissa:

1. Noin joka neljännelle itse alkoholijuomansa hankkineelle 14-vuotiaalle juoman oli ostanut joku muu henkilö Alkosta ja runsaalle 10 prosentille kaupasta.

2. Noin kolmasosalle itse alkoholijuomansa hankkineelle 16-vuotiaalle juoman oli ostanut joku muu henkilö Alkosta ja lähes joka viidennelle kaupasta.

On ilmeistä, että valtaosa aikuisista ja nuorista, jotka alaikäisille ovat alkoholijuomia välittäneet, ei ole mieltänyt tekoaan lainvastaiseksi.

Edellä mainitut tulokset heijastavat paljolti alkoholipoliittisen mielipideilmaston liberaalisoitumista. Toinen tärkeä tekijä on nuorten ostovoiman suhde alkoholin hintaan. 1980-luvun alkuvuosista lähtien taloudellinen kasvu on ollut nopeaa ja kehitys on ollut parempi kuin vuosikymmeneen, ja tämä on näkynyt myös selvästi nuorten käyttövaroissa. Mitä enemmän nuorilla on rahaa käytössään, sitä useammin he juovat ja sitä useammin he humaltuvat. Tämä pätee edelleen. Vastaava yhteys on havaittu myös aikuisilla. Itse asiassa useimmiten mainittu syy alkoholin juomisen rajoittamiseen on juuri rahan puute (Partanen 1985).

Tulokset nuorten alkoholijuomien saantitavoista osoittavat alkoholijuomien ostojen ja anniskeluikärajojen toimivan. Vaikka ikäraajat eivät estä alle 18-vuotiaita juomasta alkoholijuomia, niillä on tärkeä valvova ja symbolinen merkitys. Se, että alle 18-vuotiaat nuoret jou-

tuvat turvautumaan huomattavassa määrin välikäsiin ja vanhempiinsa alkoholin hankinnassa, osoittaa jo sinänsä myyntiverkostossa valvottavan ikärajoja. Toisaalta se myös osoittaa, etteivät nuoret kovin herkästi edes yritä

hankkia alkoholi juomiaan esimerkiksi Alkon myymälöistä. Tärkeintä tässä tilanteessa olisikin, että alaikäisten nuorten vanhemmat ja muu lähipiiri noudattaisivat lakia, joka koskee alkoholi juomien välittämistä alaikäisille.

#### KIRJALLISUUS

Ahlström, Salme & Rimpelä, Arja & Rimpelä, Matti & Pykäri, Päivi: Nuoret ja alkoholi 1973—1989. Nuorten terveystapatutkimus. Julkaisuja/ Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitos. Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos; 1989: 3

Mäkelä, Klaus: Permissible starting age for drinking in four Scandinavian countries. *Journal of Studies on Alcohol* 45 (1984): 6, 522—527

Partanen, Juh: Alkoholin käytön perustelut ja säätteleminen. Teoksessa: Simpura, Jussi (toim.): Suomalaisten juomatavat. Alkoholitutkimussäätiön julkaisuja nro 34. Jyväskylä: Alkoholitutkimussäätiö, 1985

Rimpelä, Matti & Rimpelä, Arja & Karvonen, Sakari & Siivola, Matti & Rahkonen, Ossi & Kontula, Osmo: Nuorten terveystottumusten muutokset 1977—1987. Osaraportti I: Aika, ikä ja

sukupuoli. Helsinki: Lääkintöhallitus, 1987. Lääkintöhallituksen julkaisuja, sarja Tutkimukset 1987: 7

Simpura, Jussi (toim.): Suomalaisten juomatavat. Haastattelututkimusten tuloksia vuosilta 1968, 1976 ja 1984. Alkoholitutkimussäätiön julkaisuja nro 34. Jyväskylä: Alkoholitutkimussäätiö, 1985

Sparrow, Margo & Brazeau, Ron & Collins, Howard & Morrison, R. A.: Alcoholic beverage taxation and control policies. Ottawa: Brewers' Association of Canada, 1989

Österberg, Esa: Current approaches to limit alcohol abuse and the negative consequences of use: A comparative overview of available options and assessment of proven effectiveness. In: Aasland, Olav (ed.): The negative social consequences of alcohol use. Oslo: Royal Norwegian Ministry of Health and Social Affairs, 1991.

#### ENGLISH SUMMARY

**Salme Ahlström: How minors obtain alcohol in Finland (Nuorten alkoholi juomien hankinta)**

The aim of this study was to learn how Finnish minors obtain their alcoholic beverages. The study was based on a questionnaire sent to representative nationwide samples of 12 to 18 year-olds in Finland in 1989. The response rate was 80%.

In Finland, an 18 year-old person may buy beer and wine, and a 20 year-old strong alcoholic beverages. In restaurants, sales of alcoholic beverages of all kinds are permitted to all those aged 18 and above.

Methods of obtaining alcoholic beverages were strongly age-dependent. In the older age group, half of those who had used alcohol had had their last drink in a restaurant. Girls drank in restaurants more often than boys. Almost half of the boys and one-fourth of the girls had obtained their alcohol themselves in other ways. Of the 16 year-

olds who had used alcohol, about one-third had obtained it themselves: boys had obtained their alcoholic beverages themselves more often than girls. One-third of this age-group had been offered drinks by friends or acquaintances. For the 14 year-olds who had used alcohol, half of the girls and one-third of the boys had been offered drinks by a friend or acquaintance. Parents had offered an alcoholic beverage to every fourth young person in this age group the last time they had had a drink. The younger the age of the respondent in question, the greater the role of alcohol offered by parents.

Frequent 14 to 16 year-old drinkers were more active in obtaining their alcoholic beverages themselves, while those who drank infrequently were more often offered a drink. Among the 18 year-olds, infrequent drinkers differed from their peers in that the last drink they had had was more likely to have been offered by their parents, and in that they were less likely than other teenagers to have last had a drink in a restaurant. The frequency of



being drunk was also related to the method of obtaining alcoholic beverages: those who were most often drunk were more likely to have obtained their alcohol themselves than were those who were seldom if ever drunk.

There were almost no differences in methods of obtaining alcoholic beverages between teenagers who live in the Greater Helsinki area and those who live elsewhere in Finland. Not even the frequency with which minors drank in restaurants was affected by their living in the Greater Helsinki area. The method by which minors obtained alcohol was hardly at all affected by the social status of their parents. Large amounts of spending money increased the likelihood that teenagers would obtain alcoholic beverages themselves.

The results indicate that the age-limits on the purchase or restaurant serving of alcohol are still of great significance. While minors use a wide variety

of different methods to obtain alcoholic beverages, immediately upon attaining the legal age they begin buying their alcohol themselves or drinking in restaurants. The significance of parents in offering alcoholic beverages was great, particularly among the younger age groups. The significance of other adults and young people of 18 and over as a means by which minors obtain alcoholic beverages was also great. It is clear that the majority of adults and young people who provided minors with alcoholic beverages did not think that what they were doing was against the law.

The findings on the methods by which minors obtain alcoholic beverages show that the age limits on sales and serving of alcohol do in fact work. Although the age limits do not prevent those under 18 from drinking alcohol, they have an important supervisory and symbolic significance.